

AN NINH TÔN GIÁO Ở THÁI LAN HIỆN NAY

Tóm tắt: Lâu nay, nhận thức xã hội vẫn cho rằng, tôn giáo với một hệ thống niềm tin có tính siêu phàm sẽ đem lại cho con người sự bình an và giúp các tín đồ ứng phó với những thách thức trong cuộc sống. Nhiều nghiên cứu khoa học đã chứng minh, con người khi thực hiện các nghi lễ tôn giáo sẽ tạo nên một “cơ chế” chống lại stress (trầm cảm). Cầu nguyện hoặc thiền định sẽ làm giảm huyết áp, giảm căng thẳng tâm lý, thậm chí có thể chữa lành bệnh. Song tồn tại một thực tế khác, đức tin tôn giáo nếu đẩy lên mức cuồng tín thì có thể là nhân tố khiến con người có những hành vi lệch chuẩn, hoặc đe dọa quyền được sống, quyền được hưởng sự bình yên, quyền ổn định chính trị - xã hội, quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo của người khác. Tôn giáo còn như một tập hợp các yếu tố (không thể bỏ qua) trong an ninh quốc gia và quốc tế. Tôn giáo có thể trở thành cơ hội, quyền lực kiểm soát an ninh con người, an ninh cộng đồng, an ninh xã hội, rộng hơn là an ninh quốc gia và sự duy trì ý thức hệ của quốc gia đó. Trong bài viết này, chúng tôi sẽ phân tích những yếu tố tác động đến tình hình an ninh tôn giáo ở Thái Lan và gợi ý một số hướng giải quyết.

Từ khóa: An ninh; tôn giáo; Thái Lan.

1. Tình hình an ninh tôn giáo ở Thái Lan hiện nay

Các tổ chức khủng bố mang màu sắc tôn giáo đang chuyển hướng địa bàn hoạt động sang các nước Đông Nam Á sau khi bị thất thủ và tổn thất lực lượng nghiêm trọng tại khu vực Trung Đông, Bắc Phi. Thái Lan là địa bàn tuy chỉ có 5% dân số là tín đồ Islam giáo nhưng lại đang “sở hữu” những tranh chấp lịch sử và văn hóa giữa cộng đồng

---

* Viện Tôn giáo và Tín ngưỡng, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh.
Ngày nhận bài: 11/4/2019; Ngày biên tập: 18/4/2019; Duyệt đăng: 25/4/2019.

Islam giáo (ở Nam Thái Lan) với cộng đồng Phật giáo. Do đó, Thái Lan đang là địa bàn lý tưởng để các tổ chức khủng bố nhân danh tôn giáo xây dựng “căn cứ” mới ở khu vực Đông Nam Á. Nguy cơ mất an ninh tôn giáo ở Thái Lan là một thực tế.

Tình trạng nghèo đói về kinh tế, bất bình đẳng về cơ hội việc làm ở Thái Lan là yếu tố để các đối tượng bất mãn, những người bị loại trừ, yếu thế, thất nghiệp sẵn sàng gia nhập vào đội ngũ những phần tử cực đoan tôn giáo gây mất an ninh tôn giáo và an ninh quốc gia. Một nghiên cứu mới đây của B. J. Grim¹ cho thấy, muốn cho quyền tự do tôn giáo của người dân được đảm bảo đầy đủ thì họ phải ở trong trạng thái ổn định về kinh tế. Tăng trưởng kinh tế, xóa đói giảm nghèo là phương cách để xóa bỏ những rào cản và thỏa mãn thực hiện quyền tự do tôn giáo của người dân, đồng nghĩa với việc an ninh tôn giáo được đảm bảo. Để có được kết luận này, Brian J. Grim đã xem xét sự tăng trưởng kinh tế của 173 quốc gia trên thế giới và khẳng định, sự giàu có của các quốc gia và tôn giáo là có liên quan đến nhau. Tôn giáo có ảnh hưởng đến quy mô tài sản một cách gián tiếp thông qua việc tác động mạnh mẽ đến quá trình học vấn, hôn nhân, quyết định số con, quyết định phụ nữ nên đi làm hay ở nhà. Tôn giáo cũng có thể ảnh hưởng trực tiếp đến sự giàu có hay nghèo đói bằng cách tác động đến các quan hệ xã hội trong công việc kinh doanh, thừa kế². Điều đó có nghĩa, giữa nghèo đói và mất an ninh tôn giáo là có mối liên hệ với nhau cần được khảo cứu.

Một vài năm trở lại đây, các vụ đảo chính, ly khai chính trị gia tăng ở Thái Lan. Chính trị bất ổn dẫn đến tôn giáo dễ bị lợi dụng vào mục đích tranh giành quyền lực. Vẫn theo nghiên cứu của Brian J. Grim cho thấy, các điểm nóng tôn giáo thường diễn ra ở các quốc gia có những bất ổn chính trị hoặc ở các quốc gia có sự xâm phạm đến quyền tự do tôn giáo một cách nghiêm trọng³. Ngược lại, ổn định chính trị sẽ thúc đẩy vai trò của tôn giáo trong tăng trưởng kinh tế và công bằng xã hội, thúc đẩy tôn giáo trong vai trò tạo cơ hội cho mọi người hòa nhập cộng đồng, giảm sự bất bình. An ninh tôn giáo được đảm bảo, tôn giáo sẽ có cơ hội phát huy sáng kiến đức tin trong việc giúp tín đồ trở nên năng động, kiên cường, tự lực hơn trong xóa đói, giảm nghèo và làm giàu chân chính.

Thái Lan được viện dẫn như một mô hình nhà nước “Quân chủ Phật giáo”, Phật giáo và nền dân chủ là gắn kết và song hành với nhau. Song, hiện tại, mô hình đó đang bị lung lay, biểu hiện trên mấy phương diện: (1) Phật giáo làm nên diện mạo và biểu tượng của nền dân chủ Thái Lan với tinh thần ôn hòa, bao dung, bất bạo động nhưng một thập niên trở lại đây, sự tranh chấp chính trị, xung đột văn hóa, bất hòa tôn giáo đang ngày càng gia tăng. Theo dữ liệu thống kê của Deep South Watch, từ năm 2004 đến nay, ở Thái Lan đã xảy ra hơn 14.128 vụ xung đột tôn giáo, được xếp hạng ác liệt nhất trên thế giới, chỉ sau Afghanistan; (2) Hiến pháp Thái Lan (sửa đổi năm 2017) phải bổ sung 1 điều khoản mới (Điều 67) yêu cầu chính phủ phải bảo vệ và thúc đẩy phát triển Phật giáo. Điều đó cho thấy vị thế của Phật giáo đối với nền chính trị Thái Lan đang bị suy giảm; (3) Luật pháp cũng không cho phép các tu sĩ Phật giáo được tham gia ứng cử, tranh cử, bầu cử vào các ghế trong Hạ viện hoặc Thượng viện. Ngoại trừ các Chularajmontri - gọi là các *grand mufti* với tư cách là một thẩm phán tôn giáo⁴, người được trao quyền đưa ra phán quyết về các vấn đề tôn giáo. Các Chularajmontri không được coi là tu sĩ chuyên nghiệp nên được phép bỏ phiếu trong các cuộc bầu cử và đảm nhận các vị trí chính trị; (4) Giá trị của Phật giáo nguyên thủy bị suy giảm đối với dân chúng do thiếu đội ngũ tăng tài, do sự sa sút về đạo hạnh của tầng lớp tăng sĩ⁵, do phương pháp tu tập mới trái với truyền thống Phật giáo nguyên thủy làm cho Phật giáo biến dạng ít nhiều.

Một thời gian dài trong lịch sử, người dân Thái Lan gắn bó nhiều hơn với Phật giáo nên chính quyền đã có những chính sách và thái độ ứng xử thiên vị đối với Phật giáo, quyền lợi của người dân theo các tôn giáo khác, như: Công giáo, Islam giáo và các tôn giáo mới chưa được đảm bảo, thậm chí còn bị phân biệt đối xử, tạo nên những cảm xúc bất mãn, bất ổn về an ninh tôn giáo.

2. Một số yếu tố tác động đến tình hình an ninh tôn giáo ở Thái Lan

Thái Lan theo đuổi việc xây dựng tôn giáo quốc gia theo định hướng lấy Phật giáo làm trung tâm⁶. Mặc dù không tuyên bố Phật giáo là tôn giáo nhà nước chính thống nhưng Hiến pháp Thái Lan quy định: (1) Các nhà vua phải theo Phật giáo và tuyên bố trước công chúng ủng hộ Phật giáo (*Upholder of religions*); (2) Chức vụ *Chủ tịch Hội đồng*

tăng đoàn tối cao (Đức Tăng Thống) lãnh đạo giáo hội Phật giáo phải do Thủ tướng Chính phủ phúc trình đề cử và nhà vua chuẩn y; (3) Chính phủ coi các ngày lễ của Phật giáo là ngày quốc lễ (*Ngày Maka Bucha* - rằm tháng Ba âm lịch, *ngày Visakha Bucha* - rằm tháng Sáu âm lịch, *ngày Asalaha Bucha* - rằm tháng Tám âm lịch, *ngày Khao Phan Sa* - bắt đầu Mùa Chay Phật giáo).

Luật pháp và chính sách dành nhiều ưu đãi cho Phật giáo: (1) Hiến pháp sửa đổi, điều 67, quy định phải thúc đẩy việc phát triển và bảo vệ Phật giáo nguyên thủy; (2) Luật pháp Thái Lan nghiêm cấm sự phỉ báng hoặc xúc phạm đến Phật giáo và các giáo sĩ Phật giáo⁷; (3) Đưa Phật giáo vào giáo dục ở mọi cấp bậc (bắt buộc ở bậc Đại học) để truyền bá giáo lý, nguyên tắc đạo đức của Phật giáo; (4) Phật giáo được thụ hưởng chính sách: miễn thuế, trợ cấp xây dựng cơ sở thờ tự, tổ chức các sự kiện, lễ hội, điều hành các chương trình phúc lợi xã hội; tu sĩ, chức sắc được trợ cấp hàng năm, chăm sóc y tế miễn phí; (5) Không cho phép các tu sĩ Phật giáo nước ngoài được truyền giáo tại Thái Lan; (6) Thành lập riêng *Cục Phật giáo Quốc gia (National Buddhist Bureau)* dưới sự chỉ đạo và giám sát trực tiếp của Thủ tướng, điều hành mọi hoạt động của Phật giáo; (7) Người dân theo Phật giáo có nhiều cơ hội hơn trong tiếp cận giáo dục và tìm kiếm việc làm trong khu vực công.

Mối đe dọa an ninh tôn giáo ở Thái Lan còn do tranh chấp về lịch sử và văn hóa với cộng đồng người Malay ở Nam Thái Lan. Trước năm 1909, toàn bộ vùng này là khu tự trị của Vương quốc Xiêm. Khi Thái Lan theo đuổi việc xây dựng tôn giáo quốc gia theo định hướng lấy Phật giáo làm trung tâm đã làm tổn thương tình cảm tôn giáo của cộng đồng người Malay theo Islam giáo. Một chính sách đồng hóa cưỡng bức đã làm phẫn nộ những người Islam giáo Malay, tạo nên sự bất bình đẳng trong tiếp cận giáo dục, việc làm (trong khu vực công) và phát triển kinh tế của cộng đồng Islam giáo Malaysia.

Nói chung, một chính sách bất bình đẳng tôn giáo có thể dẫn đến những bất hòa tôn giáo. Bất ổn tôn giáo sẽ kéo theo bất ổn xã hội, an ninh con người, an ninh cộng đồng, an ninh quốc gia và sự duy trì ý thức hệ hay thể chế chính trị của quốc gia đó sẽ bị đặt trước các thách thức.

Luật pháp Thái Lan ngăn cấm phụ nữ trở thành tu sĩ Phật giáo, do đó phụ nữ Thái Lan muốn đi tu họ thường phải đến Sri Lanka để được thụ phong. Các nữ tu sĩ đó bị coi là phong chui (gọi là bhikkhunis) sẽ bị Chính phủ loại trừ khỏi sự bảo vệ pháp lý. Các vấn đề liên quan đến các ni sư và việc quản trị nội bộ của các chùa ni Phật giáo nằm ngoài phạm vi quản lý của chính phủ. Tại các địa phương có chùa do Ni sư trụ trì, chính quyền lơ đi việc các nữ tu sĩ thực hành tôn giáo và thiết lập các tự viện. Tuy nhiên, vì không có địa vị pháp lý nên các tự viện do các nữ tu trụ trì không được nhận bất kỳ sự hỗ trợ nào của chính phủ và có thể phải đối diện với các mối đe dọa đến an ninh con người và an ninh tôn giáo. Những vụ hỏa hoạn đốt tự viện của các ni thường xuyên xảy ra ở Thái Lan, ngoài lý do nhằm vào các nữ tu sĩ, còn một lý do khác nữa là sự cạnh tranh không lành mạnh với những hoạt động an sinh xã hội mà các nữ tu (bhikkhunis) thực hiện rất hiệu quả và tạo tiếng vang tốt đối cộng đồng dân cư và chính quyền địa phương.

Yếu tố tác động đến tình hình an ninh tôn giáo ở Thái Lan còn do sự quản lý đăng ký hoạt động của các tổ chức tôn giáo mới ở Thái Lan khá lỏng lẻo. Các nhóm tôn giáo mới có thể đăng ký (hoặc không đăng ký) với Cục Tôn giáo (*Religious Affairs Department - RAD*) thuộc Bộ Văn hóa để nhận lợi ích miễn thuế hoặc trợ cấp của Chính phủ⁸. Các nhóm tôn giáo không đăng ký vẫn có thể hoạt động bình thường mà không có sự can thiệp của Chính phủ. Sau cuộc đảo chính quân sự năm 2014, Chính phủ Thái Lan đã xiết chặt việc cấp đăng ký cho các tổ chức tôn giáo mới, kể cả các trường hợp tị nạn tôn giáo như Pháp Luân Công (Trung Quốc) dù có sự can thiệp của Liên Hiệp quốc. Năm 2015, một phán quyết của Tòa án Hành chính Tối cao (*Supreme Administrative Court ruling*) đã cho phép Pháp Luân Công được đăng ký là một tổ chức phi chính phủ hoạt động từ thiện nhân đạo xã hội tại Thái Lan. Tuy nhiên, nhóm tị nạn Pháp Luân Công tị nạn vẫn phải đối mặt với việc có thể bị buộc phải hồi hương nếu có dính mắc đến các hoạt động chính trị hoặc bất đồng chính kiến.

Mối lo ngại về an ninh tôn giáo ở Thái Lan còn do các cuộc đấu tranh quyền lực giữa các chính trị gia, giữa các đảng phái chính trị, cuộc cạnh tranh giữa quân đội và cảnh sát, sự yếu kém trong quản trị xã hội của Chính phủ đã làm suy yếu hệ thống chính trị của Thái Lan.

Thời Thủ tướng Thaksin Shinawatra (2001-2006), trong chính sách đối nội, ông đã thay đổi hệ thống chính trị được thiết lập trước đây. Thaksin cho rằng, bạo lực không được thúc đẩy bởi lý do ly khai hoặc tôn giáo, mà là các hoạt động tội phạm gây ra, nên năm 2002 Thaksin đã xóa bỏ Trung tâm hành chính các tỉnh biên giới phía Nam (*Administrative center of the southern border provinces - SBPAC*) và Lực lượng đặc nhiệm cảnh sát - dân sự - quân đội 43 (*Civilian - Police - Military task force - CPM 43*), trước đây dùng để đối phó với các lực lượng phiến quân và bạo động ở Nam Thái Lan. Trao thẩm quyền hoạt động an ninh ở Nam Thái Lan cho cảnh sát. Chức năng của CPM 43 đã được chuyển cho Quân đoàn 4 và Bộ Tư lệnh Hoạt động An ninh Nội bộ khu vực 4 (*the Internal Security Operations Command - ISOC*). Trung tâm hành chính các tỉnh biên giới phía Nam (SBPAC) giao cho Bộ Nội vụ⁹. Hoạt động và nhiệm vụ chính của ISOC trở nên mơ hồ, chỉ là giám sát, kiểm tra và đánh giá các mối đe dọa tiềm ẩn đối với an ninh nội bộ và an ninh quốc gia, báo cáo với Hội đồng Bộ trưởng, không có chức năng xử lý tình hình nên thường phản ứng chậm trước các cuộc xung đột. Thêm nữa, việc thiết lập thể chế chính trị như trên tăng phần ảnh hưởng và quyền lực của quân đội đối với các quyết định chính trị và có phần lấn át các quan chức chính phủ. Theo ý kiến của Ủy ban Hoạt động An ninh Nội bộ Quốc gia, trong số các quan chức Chính phủ, lực lượng quân nhân được sử dụng nhiều hơn dân sự. Quân đội còn được trao quyền kiểm soát các hoạt động dân sự. Cùng với đó, Thủ tướng Thaksin Shinawatra (2001-2014) đã có những ứng xử cứng rắn đối với cộng đồng Islam giáo ở Nam Thái Lan khiến cho các cuộc tấn công ly khai trở nên dữ dội.

Dưới thời thủ tướng Thaksin Shinawatra, ông thực sự đã đạt được nhiều cải cách và đóng góp cho tăng trưởng kinh tế của Thái Lan nhưng tầng lớp trung lưu thành thị và người dân chưa thực sự hài lòng với mức độ tăng trưởng kinh tế so với nỗi chán trường chế độ “gia đình trị” của Thaksin. Sau khi Thaksin Shinawatra bị lật đổ, chính trị Thái Lan rối loạn hơn giữa các nhóm ủng hộ Thaksin và những người chống lại ông, giữa nhóm Bangkok và Nam Thái Lan. Kể từ cuối năm 2013, các cuộc xung đột chính trị giữa các nhóm này đã leo thang, dẫn đến cuộc đảo chính quân sự vào ngày 15 tháng 5 năm 2014. Việc loại

bỏ Thủ tướng Thaksin không cải thiện được tình hình an ninh chính trị và an ninh tôn giáo ở Thái Lan.

Sự bất ổn chính trị ở Bangkok đã “phủ bóng” lên tình hình bất ổn an ninh tôn giáo ở Nam Thái Lan. Vấn đề Islam giáo ở Nam Thái Lan vẫn là một trong những thách thức nghiêm trọng nhất mà chính phủ Thái Lan đang phải đối mặt. Đến thời của Thủ tướng Prayuth Chanocha (bổ nhiệm 2014), ông đã cố gắng giảm bớt ảnh hưởng của quân đội và thành lập một bộ mới để phân cấp quyền lực cho lãnh đạo địa phương, xin lỗi về các chính sách cứng rắn của Thaksin, cam kết tuyển dụng thêm người Islam giáo vào vị trí lãnh đạo tại các tỉnh miền Nam Thái Lan (Pattani, Yala và Narathiwat).

Tuy nhiên, các chính sách mới vẫn tỏ ra thất bại trong việc ngăn chặn các cuộc xung đột tiếp theo. Những người ly khai ngày càng nhắm mục tiêu vào dân thường, đặc biệt là những người theo Phật giáo sống trong vùng Islam giáo, buộc Chính phủ phải cung cấp lực lượng vũ trang, hộ tống cho các nhà sư Phật giáo khi họ đi khất thực và trong các ngày lễ hội của Phật giáo. Quân đội chính phủ cũng phải đóng quân trong các ngôi chùa Phật giáo, khiến người Islam giáo xem đó là quân sự hóa các ngôi chùa Phật giáo. Việc cho phép binh sĩ có trang bị súng ống hiện diện trong không gian thờ tự là không phù hợp, việc các nhà sư được trang bị áo chống đạn cũng là không phù hợp và điều này có thể càng làm cho ngôi chùa trở thành tâm điểm của sự tấn công. Một số chùa đã từ chối sự bảo vệ của lực lượng quân đội để tránh bị các chiến binh nhắm đến. Nhiều chùa chọn phương án dùng các tình nguyện viên giúp đảm bảo an ninh cho họ.

Nhìn chung, những thay đổi liên tục trong hoạt động và quản lý của hệ thống chính trị ở Thái Lan đã gây ra một khoảng trống quyền lực và sự rối loạn chức năng của hệ thống quản trị hiện có, góp phần vào sự hồi sinh bạo động trong một hai thập niên trở lại đây. Việc triển khai quân đội trong giải quyết xung đột tôn giáo hoàn toàn không hiệu quả. Việc Phật giáo đang nhận được sự đối xử ưu đãi từ nhà nước, việc thiết lập các căn cứ quân đội tại các chùa như một biện pháp đảm bảo an ninh tôn giáo là không hiệu quả, thậm chí nó còn làm cho tình hình thêm xấu đi, bạo lực trở nên trầm trọng hơn.

Một trở ngại lớn nữa trong việc kiểm soát an ninh tôn giáo ở Thái Lan hiện nay là Chính phủ không có khả năng xác định được đối tượng dân dụng và chủ mưu các cuộc tấn công nổi dậy. Không có nhóm nào công khai nhận trách nhiệm về các cuộc tấn công hoặc đưa ra yêu sách chính trị cụ thể. Quân nổi dậy “chiếm thế thượng phong” đối với nhà nước Thái Lan và cũng không có nhu cầu tiếp cận “nhánh ô liu” mà Chính phủ hứa hẹn cung cấp. Giữ im lặng để mạnh động là lợi thế của quân nổi dậy, gây trở ngại cho lực lượng an ninh Thái Lan trong việc thương thuyết, đàm phán với các nhóm ly khai. Theo Văn phòng Phật giáo Quốc gia thống kê (ngày 31 tháng 12 năm 2007) có 6.040 ngôi chùa bị bỏ hoang¹⁰, các tu sĩ bỏ chạy do lo sợ an ninh tôn giáo ở khu vực Nam Thái Lan. Chính phủ đã có chính sách điều động các nhà sư ở các vùng khác về tăng cường cho các ngôi chùa ở các tỉnh Nam Thái Lan để nâng đỡ tinh thần các nhà sư. Song, khả năng vùng Nam Thái Lan sẽ trở thành khu tự trị của tổ chức Islam giáo cực đoan.

Về đối ngoại, Thái Lan là một đồng minh lâu đời của Mỹ, hợp tác với Mỹ trong “Chiến tranh chống khủng bố” do Mỹ khởi xướng và gửi quân nhân tới Iraq gây chiến. Sự trỗi dậy của lực lượng bạo loạn Islam giáo ở Thái Lan là hệ lụy của chính sách đối ngoại trên.

Chủ trương mở rộng cơ hội giáo dục cho người Islam giáo ở Thái Lan đi du học ở Trung Đông và Pakistan (các quốc gia Islam giáo) góp phần làm gia tăng tuyên truyền các giáo lý Islam giáo cực đoan. Islam giáo tại Thái Lan (tuy là một cộng đồng thiểu số) đang có xu hướng dịch chuyển đến nhiều vùng Isan (Đông Bắc Thái Lan, nằm trên cao nguyên Khorat, phía Nam giáp Campuchia) để thiết lập các nhà thờ Islam giáo ở khắp mọi nơi và phổ biến như các ngôi chùa Phật giáo.

Thêm nữa, một thập niên qua, chủ nghĩa dân tộc cực đoan Phật giáo cũng góp phần làm xấu đi tình hình an ninh tôn giáo ở Thái Lan. Việc hình thành phong trào “Phật giáo dân tộc” (*Buddhist “nationalist”*) do xúc cảm chống Islam giáo để bảo vệ Phật giáo, do lo ngại Phật giáo suy vi, khiến cho các cuộc bạo loạn do cộng đồng Phật giáo khởi xướng nhằm vào những người Islam giáo cũng ngày càng gia tăng. Các tu sĩ Phật giáo cực đoan đã dùng phương tiện truyền thông xã hội (trên các trang Website bằng tiếng Thái như panthip.com) kêu gọi bạo lực chống lại Islam giáo. Gửi thư cho tổng

độc tỉnh Chiang Mai để phân đổi việc thành lập khu công nghiệp Halal của cộng đồng Islam giáo Chiang Mai, chống lại các dự án (khu công nghiệp) của Islam giáo với lý do phá hủy di sản văn hóa của khu vực, khiến cho các dự án bị hủy bỏ hoặc bị treo.

3. Một vài nhận xét

Trong lịch sử phát triển của mình, Thái Lan đã ít nhiều có sự xâm nhập của các nền văn minh lớn như Trung Quốc, Ấn Độ và Tây phương. Sự đa dạng văn hóa, tôn giáo, sắc tộc cùng với sự khác biệt lớn về mặt kinh tế, xã hội đã tạo ra các mầm mống cho các cuộc xung đột. Xung đột điển hình nhất ở Thái Lan đều liên quan đến các vấn đề tôn giáo. Nó dần leo thang đến các phong trào ly khai và đỉnh điểm sẽ là các hoạt động khủng bố. Các cuộc xung đột nổ ra dưới danh nghĩa bảo vệ quyền bình đẳng tôn giáo, tự do tôn giáo nhưng thực chất liên quan nhiều đến quyền chính trị, quyền kinh tế hơn là quyền tôn giáo. Tức là, tôn giáo là nguyên nhân bên ngoài “che đậy” đi các nguyên nhân cơ bản do bị đối xử bất bình đẳng trong cơ hội.

Mối lo ngại về an ninh tôn giáo của Thái Lan là đa diện và đa tầng, từ chính trị trong nước đến chính trị quốc tế, vấn đề kinh tế, vấn đề lịch sử dân tộc, vấn đề tôn giáo. Mối đe dọa tiềm tàng nghiêm trọng đối với an ninh tôn giáo của Thái Lan cũng sẽ là mối đe dọa an ninh tôn giáo của cả khu vực Đông Nam Á vì Thái Lan có thể là địa bàn mà chủ nghĩa Islam giáo cực đoan đang nhắm tới để thiết lập sào huyệt mới sau khi bị thất thủ tại Trung Đông và Bắc Phi.

Chủ trương chính thống hóa Phật giáo một cách có định hướng và có chủ đích đã làm tổn thương đến cảm xúc tôn giáo của các nhóm tôn giáo khác ngoài khu vực Phật giáo. Hiến pháp mới của Thái Lan có nguy cơ làm suy yếu sự hòa hợp, đoàn kết tôn giáo vốn là một truyền thống văn hóa lâu đời của Thái Lan. Một điều khoản quy định Nhà nước hóa Phật giáo sẽ có thể là nguy cơ gây xung đột tôn giáo và làm biến mất sự đa dạng văn hóa của Thái Lan.

Chính quyền đôi khi quá cứng rắn trong ứng xử với các tôn giáo nhóm nhỏ, đặc biệt là đối với Islam giáo ở các tỉnh Nam Thái Lan. Người dân mất đi cơ hội học tập, cơ hội việc làm, cơ hội thăng tiến và thụ hưởng phúc lợi xã hội nếu không phải là “công dân Phật giáo”,

tình hình đó, đã làm tổn thương và xúc phạm đến tình cảm tôn giáo, làm phẫn nộ những tín đồ thuộc các nhóm tôn giáo yếu thế, tạo nên sự bất bình đẳng về quyền công dân, quyền phát triển kinh tế, quyền chính trị, và các quyền con người khác.

Chủ trương mở rộng cơ hội du học cho tín đồ Islam giáo ở Thái Lan sang các nước Trung Đông và Pakistan góp phần làm gia tăng tuyên truyền các giáo lý Islam giáo cực đoan. Islam giáo Trung Đông và Bắc phi đang có xu hướng dịch chuyển đến các quốc gia Đông Nam Á (chọn Nam Thái Lan là địa bàn đông tín đồ Islam giáo) để thiết lập các khu tự trị và sào huyệt của tổ chức Islam giáo cực đoan trên thế giới sau khi thất bại ở Trung Đông.

Theo chúng tôi, để cải thiện tình trạng bất ổn an ninh tôn giáo ở Thái Lan, thì Chính phủ Thái Lan cần giải quyết tận gốc rễ các vấn đề về dân chủ, nhân quyền, kinh tế và an sinh xã hội. Cần có một chiến lược và chính sách chung cho các vấn đề chính như giảm đói nghèo, giải quyết việc làm, bình đẳng và cơ hội kinh tế cho người dân. Tập trung vào ba nguồn lực tài nguyên xã hội, con người và tự nhiên để phát triển bền vững. Chính phủ cần xây dựng chiến lược “Tam giác tăng trưởng Indonesia - Malaysia - Thái Lan”, các vùng biên giới giáp ranh giữa ba nước thành đặc khu kinh tế với các ưu đãi thuế cho những doanh nghiệp sẵn sàng đầu tư vào khu vực này và hợp tác song phương với Malaysia để cùng phát triển.

Đặc biệt, không làm gia tăng mối lo ngại về quyền con người, quyền chính trị, quyền kinh tế và quyền tôn giáo. Bảo vệ quyền công dân không tính đến tôn giáo của họ. Thu hẹp sự bất bình đẳng xã hội và kinh tế, xem đó là một giải pháp căn cơ đảm bảo an ninh quốc gia và an ninh tôn giáo.

Đảm bảo các quyền công bằng, bình đẳng cho tín đồ và các tổ chức tôn giáo ngoài Phật giáo. Giải quyết ổn thỏa mối quan hệ giữa sắc tộc - tôn giáo - nhà nước. Giải quyết xung đột bằng biện pháp hòa giải, đối thoại thay cho giải pháp quân sự, bạo lực.

Thiết lập các biện pháp, cơ chế để ngăn chặn chủ nghĩa sô vanh Phật giáo và những mạo phạm của Phật giáo đang ngày càng gia tăng làm suy giảm giá trị của Phật giáo trước công chúng và làm tiêu tan truyền thống khoan dung, hòa hợp tôn giáo lâu đời của Thái Lan.

Chủ động hạn chế dòng tiền từ các các tổ chức IS ở Trung Đông vào Thái Lan để hạn chế sự tăng trưởng và khả năng hoạt động của các nhóm liên kết từ trong nước với IS.

Tham gia rộng rãi hơn với các nước ASEAN và cộng đồng quốc tế để tìm kiếm sự ủng hộ mạnh mẽ cho những nỗ lực mà chính quyền Thái Lan đã thực hiện để đảm bảo an ninh tôn giáo.

Các quốc gia trong khu vực cần theo dõi chặt chẽ tiến trình của các vấn đề an ninh tôn giáo để phát triển các giải pháp dài hạn, toàn diện, hiệu quả cho những điểm căng thẳng ở Thái Lan và khu vực.

Nói tóm lại, lâu nay, các nguồn lực để đảm bảo an ninh quốc gia thường có xu hướng phân bổ cho các vấn đề chính trị (chế độ), kinh tế (tài nguyên quốc gia) mà quên đi mất vấn đề an ninh con người, an ninh tôn giáo. Trong bối cảnh này, khái niệm an ninh tôn giáo cần mở rộng nhiều vấn đề: bình đẳng, nhân quyền, dân chủ, nghèo đói, nhà ở, bệnh tật, định kiến xã hội, suy thoái môi trường tự nhiên, xã hội, tội phạm, khủng bố... Các nước Đông Nam Á có thể có những ưu tiên khác nhau trong một loạt các vấn đề an ninh nói trên, nhưng nhìn chung, các nước nên có một chiến lược và chính sách chung cho các vấn đề chính như giảm đói nghèo, giải quyết việc làm, bình đẳng và cơ hội kinh tế cho người dân, tài nguyên xã hội, con người và tự nhiên để phát triển bền vững.

Trong điều kiện của các quốc gia trong khu vực Đông Nam Á, an ninh tôn giáo cần sự ổn định chính trị với phát triển kinh tế, có thể đạt được an ninh tôn giáo thông qua việc củng cố nền dân chủ, đáp ứng hài hòa mọi nhu cầu của con người. Vấn đề đảm bảo an ninh tôn giáo phụ thuộc vào sự nhận thức của mỗi quốc gia, mỗi cộng đồng, và chính sách riêng biệt của mỗi quốc gia. Tuy nhiên, sự phụ thuộc lẫn nhau giữa các quốc gia đang gia tăng đòi hỏi cách tiếp cận và giải pháp ở cấp độ quốc tế. Các biện pháp toàn cầu thường có tác động sâu sắc và lâu dài đối với các quốc gia.

Tuy nhiên, các nước ASEAN nói chung không có quan điểm đồng thuận về an ninh tôn giáo. Dễ dàng nhìn thấy một mối quan tâm, nhận định của các nước ASEAN rằng, an ninh tôn giáo chỉ là một cách thức khác để áp đặt các giá trị tự do, dân chủ, nhân quyền của phương Tây

và các thể chế chính trị của họ cho khu vực. Các nước ASEAN dường như muốn giải quyết vấn đề an ninh tôn giáo theo một hướng khác, đó là: an ninh tôn giáo là an ninh cho cá nhân thì điều tốt nhất có thể được thực hiện thông qua an ninh quốc gia.

Và như vậy, ở Đông Nam Á, nhà nước bảo vệ cá nhân, chống lại các mối đe dọa từ “bên trong” và sự xâm lược từ “bên ngoài”, về cơ bản, công dân đã tự nguyện trao quyền tự chủ của mình, trao cho nhà nước “quyền cai trị” cá nhân họ vì nhà nước là lực lượng bảo vệ hiệu quả nhất cho an ninh tôn giáo, an ninh toàn diện cho con người họ. /.

CHÚ THÍCH:

- 1 B. J. Grim từng là thành viên của Trung tâm nghiên cứu Pew (Pew Research Center) của Mỹ. Ông là tác giả của cuốn sách *Price of Freedom Denied (Giá của sự tự do bị từ chối)* (Cambridge) và *The World's Religions in Figures (Những hình thái của tôn giáo thế giới)* (Wiley-Blackwell).
- 2 B. J. Grim, *Religious Freedom Fosters Political Stability, Economic Development and Women's empowerment (Tự do tôn giáo thúc đẩy sự ổn định chính trị, phát triển kinh tế và quyền cho phụ nữ)*, nguồn: <http://religiousfreedomandbusiness.org> (truy cập ngày 22/7/2017).
- 3 Brian J. Grim, *Religious Freedom Fosters Political Stability, Economic Development and Women's empowerment*. Nguồn: <http://religiousfreedomandbusiness.org> (truy cập ngày 22/7/2017).
- 4 Chularajmontri là các chuyên gia pháp lý tôn giáo. Với Islam giáo, các Chularajmontri Islam là người được trao quyền để đưa ra phán quyết về các vấn đề tôn giáo. Cộng đồng Islam giáo được điều hành bởi Hội đồng Islam giáo tối cao dưới sự dẫn dắt của Mufti (thẩm phán tôn giáo), với một hệ thống phân cấp của các Mufti, Imam và giảng sư tôn giáo.
- 5 Cảnh sát Thái Lan đã từng bắt giữ nhà sư Abbot Chaiyaboon Dhammajayo trụ trì chùa Dhammakaya (ngôi chùa Phật giáo lớn nhất Thái Lan) vì tội tham nhũng, rửa tiền. Tòa án Thái Lan đã tuyên phạt nhà sư Wiraphon Sukphon 114 năm tù giam, đây được coi là bản án kỷ lục đối với một nhà sư ở Thái Lan. Nhà sư này đã bỏ trốn sang Mỹ, nhưng bị dẫn độ về với những cáo buộc cưỡng hiếp trẻ vị thành niên, lừa đảo những người đã quyên tiền xây dựng ngôi chùa Phật Ngọc Lục Bảo nổi tiếng ở Thái Lan. Cuộc điều tra xác định nhà sư này sở hữu nhiều xe sang, nhiều tài khoản ngân hàng với tổng giá trị lên đến 700.000 USD. Tháng 3/2016, chính quyền Thái Lan đưa ra lệnh bắt giữ khẩn cấp nhà sư Somdet Chuang vì khối tài sản khổng lồ. Somdet Chuang là nhà sư có cấp bậc cao nhất bị bắt giữ vì cáo buộc sở hữu bộ sưu tập ô tô hoành tráng chưa rõ nguồn gốc. Sau khi lệnh bắt giữ đưa ra, tới nay nhà sư Somdet Chuang vẫn không tham gia bất kỳ phiên tòa xét xử nào. Tầm ảnh hưởng của nhà sư này quá lớn nên bất kỳ khi nào cảnh sát có mặt, hàng ngàn tín đồ lại xuất hiện và biểu tình phản đối lực lượng hành pháp. (nguồn: <https://www.24h.com.vn/tin-tuc-quoc-te>, ngày 10/08/2008).
- 6 Theo điều tra (tháng 7 năm 2016), dân số Thái Lan hiện nay là 68,2 triệu người, trong đó 93% dân số là tín đồ Phật giáo, 5% là tín đồ Islam giáo, số còn lại là người

Công giáo, Khổng giáo, Ấn giáo, Do Thái giáo, Sikh giáo và Đạo giáo. Cộng đồng Islam giáo tập trung chủ yếu ở bốn tỉnh cực Nam của Thái Lan là Narathiwat, Yala, Satun và Pattani (gần biên giới với Malaysia) và phần lớn là người gốc Malaysia, người nhập cư từ Nam Á, Trung Quốc, Campuchia và Indonesia.

- 7 Hiến pháp Thái Lan quy định quyền tự do ngôn luận, tuy nhiên, Đạo luật Tăng thân (Sangha Act) năm 1962 (sửa đổi năm 1992) cấm phi báng hoặc lăng mạ Phật giáo và tu sĩ Phật giáo. Những người vi phạm phải đối mặt với án tù một năm, phạt tiền lên tới 20.000 baht (khoảng 13 triệu đồng Việt Nam) hoặc thi hành cả hai hình phạt. Bộ luật Hình sự năm 1956 (điều 206 đến 208) (sửa đổi năm 1976) cấm xâm phạm hoặc xáo trộn các địa điểm, cơ sở thờ tự của các tôn giáo được công nhận chính thức. Nếu vi phạm sẽ phải chấp hành hình phạt dao động từ phạt tù một đến bảy năm, hoặc phạt tiền từ 58 - 407 đô la (2.000 đến 14.000 baht).
- 8 Hàng năm, Chính phủ Thái Lan đã phân bổ khoảng 400 triệu baht (11 triệu đô la) cho RAD dùng để: phát triển tôn giáo, cải tạo, xây dựng, sửa chữa cơ sở thờ tự của các tôn giáo, cho việc giảng dạy tôn giáo, trợ cấp hàng ngày cho các tu sĩ, chức sắc tôn giáo, trợ cấp đi lại và chăm sóc sức khỏe cho các tu sĩ, triển khai các dự án giải quyết xung đột Islam giáo tại Nam Thái Lan...
- 9 Nguồn: <https://www.refworld.org/docid/4cf2d0603b.html> (truy cập ngày 19/01/ 2019).
- 10 Nguồn: <http://www.onab.go.th/data/06.pdf>

Abstract

RELIGIOUS SECURITY IN THAILAND TODAY

Do Lan Hien

Ho Chi Minh National Academy of Politics

For a long time, religion has been thought that its supernatural belief system will bring peace and help followers respond to challenges in life. Many studies have showed that people who perform religious ceremonies will create a “mechanism” against stress or depression. Praying or meditating will reduce blood pressure, psychological stress, and even healing diseases. However, if religious faith is pushed up to fanaticism it can lead to deviant behavior or threat to the right of living, peace, political and social stability, religious freedom of the others. Religion contains a set of elements which cannot be ignored in national and international security. Religion can become an opportunity, power to control human security, security of community, social security, and national security. This article analyzes the factors that impact on the religious security situation in Thailand and suggest some solutions.

Keywords: Security; religion; Thailand.